

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

© Министерство на правосъдието на Република България, mjs.bg. Разрешението за повторно публикуване на този неофициален превод е предоставено единствено за целите на включването му в базата данни HUDOC на ЕСПЧ.

© Ministry of Justice of the Republic of Bulgaria, mjs.bg. Permission to re-publish this non-official translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

ЧЕТВЪРТО ОТДЕЛЕНИЕ

ФАЗЛИЙСКИ СРЕЩУ БЪЛГАРИЯ

(Жалба № 40908/05 г.)

РЕШЕНИЕ

СТРАСБУРГ

16 април 2013 г.

ОКОНЧАТЕЛНО

16/07/2013 г.

Това решение е окончателно при условията, посочени в чл. 44, ал. 2 от Конвенцията, но може да претърпи редакционни промени.

По делото на Фазлийски срещу България,

Европейският съд по правата на човека (Четвърто отделение), заседаващ като отделение в състав:

Инета Цимеле (Ineta Ziemele), *председател*,

Пейви Хирвеле (Päivi Hirvelä),

Георге Николау (George Nicolaou),

Леди Бианку (Ledi Bianku),

Здравка Калайджиева,

Кшищоф Войтичек (Krzysztof Wojtyczek),

Фарис Вехабович (Faris Vehabović), *съдии*,

и Лорънс Ърли, *секретар на Отделението*,

след проведено закрито заседание на 26 март 2013 г.,

се произнесе със следното съдебно решение, постановено на същата дата:

ПРОЦЕДУРАТА

1. Делото е образувано по жалба (№ 40908/05 г.) срещу Република България, подадена на 10 ноември 2005 г. пред Съда на основание на чл. 34 от Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи (“Конвенцията”) от българския гражданин г-н Красимир Георгиев Фазлийски (“жалбоподателя”).

2. Жалбоподателят е представляван от г-н П. Петров – адвокат, практикуващ в Благоевград. Българското правителство („правителството”) първоначално е представлявано от г-жа Н. Николова от Министерството на правосъдието. По-късно го представлява г-жа Р. Николова, също от Министерството на правосъдието.

3. Жалбоподателят твърди по-специално, че процедурата по съдебно обжалване, в което той е оспорил своето уволнение от поста си в Министерството на вътрешните работи, не е била справедлива – по-специално, тъй като Върховният административен съд е отказал да упражни контрол на валидността на психологическата оценка, довела до това уволнение – и че той не е могъл да получи копия от решенията в това производство, тъй като те не са постановени публично.

4. На 1 юни 2010 г. Съдът обявява жалбата за частично недопустима и решава да изпрати уведомление до правителството за оплакванията относно обхвата на съдебния контрол върху освобождаването на жалбоподателя от работа, невъзможността да получи копие от решенията по неговото дело, както и факта, че в окончателното си решение по делото на жалбоподателя Върховният административен съд твърди, че пренебрегва по-раншно решение. Съдът решава също да

се произнесе едновременно по допустимостта и по съществуващото на останалата част жалбата (чл. 29, ал. 1 от Конвенцията).

ФАКТИТЕ

I. ОБСТОЯТЕЛСТВА ПО ДЕЛОТО

1. Жалбоподателят е роден през 1962 г. и живее в град София.

А. Длъжността на жалбоподателя в Министерството на вътрешните работи

6. През 1995 г. жалбоподателят е назначен като инспектор в Национална служба „Сигурност” в Министерството на вътрешните работи. През 2002 г. той е прехвърлен в Дирекцията за национална сигурност в Министерството (вътрешната структура на Министерството е променена през 1997 г.). По това време той е имал чин майор. Неговите задължения включват контраразузнаване, вербуване и управление на тайни агенти, събиране и разпространение на информация от секретни източници, тайно наблюдение и др.

Б. Процедурата за уволнение на жалбоподателя от поста му

7. През ноември 2002 г. е направено предложение за дисциплинарно уволнение на жалбоподателя. Предложението е продиктувано от вътрешно разследване, което установява индикации, че жалбоподателят е ангажиран с рибовъдство – извън своите задължения в Министерството, както и че той се е опитал да решава споровете с наетите от него служители, като ги заплашва с поста си. Смята се, че тези дейности са несъвместими със задълженията на офицер от Дирекцията за национална сигурност и опетняват репутацията на службата.

8. Предложението не е уважено поради липса на достатъчно доказателства.

9. На 6 март 2003 г. директорът на Дирекцията за национална сигурност изпраща писмо до ръководителя на Института по психология на министерството (вж. параграф 33 по-долу). Той се позовава в подробности на посочените по-горе факти и предлага жалбоподателят да бъде подложен на психологическа оценка на основание на Инструкция № I-37 (вж. параграф 32 по-долу).

10. На 19 март 2003 г. директорът на Дирекцията за национална сигурност разпорежда на жалбоподателя да се яви за оценка в Института по психология на Министерството.

11. Жалбоподателят претърпява психологическа оценка на 16 април 2003 г. Тя се състои от психологически тест, интервю и тест на детектора на лъжата.

12. Резултатите от оценката стават известни на 9 май 2003 г. Психологът, който извършва проверката, описва резултатите от своите наблюдения и от теста на детектора на лъжата и изразява мнение, че жалбоподателят е психически негоден да работи в Министерството на вътрешните работи. Документът е класифициран и на жалбоподателя не е позволено да се запознае с него.

13. На 5 юни 2003 г. директорът на Дирекцията за национална сигурност предлага на министъра на вътрешните работи да уволни жалбоподателя от поста му по чл. 253, ал. 1, т. 5 от Закона за Министерството на вътрешните работи от 1997 г. и чл. 251, ал. 1, т. 6 от Правилника за прилагане на закона (вж. параграфи 30 и 31 по-долу). В предложението си той описва в детайли опита за дисциплинарно уволнение на жалбоподателя и резултатите от психологическата оценка. На жалбоподателя е позволено да се запознае с предложението на същия ден.

14. Със заповед от 27 юни 2003 г. министърът на вътрешните работи уволнява жалбоподателя чрез позоваване на законовите разпоредби, упоменати в предложението.

15. На 13 август 2003 г. жалбоподателят е запознат със заповедта и отбелязва несъгласието си с основанията за нейното издаване.

В. Производство по съдебно обжалване

16. На 26 август 2003 г. жалбоподателят иска съдебно преразглеждане на заповедта на министъра. Той твърди, *inter alia*, че тя не е надлежно мотивирана и че психологическата оценка, въз основа на която е издадена, не е обективна.

17. В хода на производството пред Върховния административен съд Министерството представя копие от психологическата оценка на жалбоподателя. След това производството като цяло е класифицирано, очевидно защото делото съдържа класифициран документ.

18. Жалбоподателят първоначално е представляван от двама адвокати. Първият от тях се оттегля от производството, защото не е преминал необходимото проучване за надеждност, за да може да има достъп до документите по делото. Вторият също се оттегля, защото не разполага с достатъчно юридически стаж, за да осъществява процесуално представителство пред Върховния административен съд.

В съответствие с това жалбоподателят ангажира друг адвокат, който има необходимия стаж и е преминал през проучване за надеждност.

19. В своята писмена защита адвокатът на Министерството поддържа тезата, *inter alia*, че след като е установено, че жалбоподателят е психически негоден за работата си, съгласно чл. 253, ал. 1, т. 5 от Закона за Министерството на вътрешните работи от 1997 г. (вж. параграф 30 по-долу) министърът е длъжен да го уволни от поста му.

20. Тричленният състав на Върховния административен съд разглежда делото на 4 октомври 2004 г. Адвокатът на жалбоподателя твърди, *inter alia*, че психологическата оценка не е правилно извършена и че не може да се има доверие на нейните резултати. Адвокатът на Министерството твърди, *inter alia*, че оценката не може да бъде подложена на съдебен контрол.

21. С решение от 11 октомври 2004 г. (реш. № 50 от 11 октомври 2004 г. по адм. д. № С-65/2003 г., ВАС, V о.) тричленният състав отхвърля жалбата на жалбоподателя, като приема, че не са налице нарушения на процедурните правила в хода на процедурата по освобождаване от длъжност. Той посочва още, че не е компетентен да разгледа резултатите от психологическата оценка, извършена от Института по психология на Министерството. Съгласно условията на чл. 251, ал. 1, т. 6 от Правилника за прилагане на Закона за Министерството на вътрешните работи от 1997 г. (вж. параграф 31 по-долу) тези оценки възлизат на неопровержими доказателства за негодност за работа в Министерството и Институтът по психология на Министерството е единственият орган, компетентен да се произнесе в това отношение. Съставът на съда освен това не открива признаци, че уволнението не е било в съответствие с целта на закона.

22. Жалбоподателят обжалва за законосъобразност. Той оспорва, *inter alia*, процедурата на психологическата оценка и независимостта на експертите, които я извършват. Той също така оспорва решението на тричленния състав, че Институтът по психология на Министерството е единственият орган, компетентен да извършва такава проверка, и че съдът не може да контролира правилността на становището на Института. В допълнителни записки, подадени на 9 март 2005 г., той посочва, че в решение от 8 февруари 2005 г. (вж. параграф 35 по-долу) друг състав на Върховния административен съд е заявил, че оценката на психическата годност за работа в Министерството трябва да бъде обект на съдебен контрол.

23. С окончателно решение от 17 май 2005 г. (реш. № 12 от 17 май 2005 г. по адм. д. № С-4/2005 г., ВАС, петчл. с-в) петчленен състав на Върховния административен съд отхвърля жалбата. Той посочва, *inter alia*, че процедурата за психологическа оценка е надлежно проведена и че тричленният състав правилно е посочил, че не може да упражни

контрол над оценката. Неговото решение е постановено преди съдебното решение от 8 февруари 2005 г., което частично отменя чл. 251, ал. 1, т. 6 от Правилника за прилагане на Закона за Министерството на вътрешните работи от 1997 г. (вж. параграф 35 по-долу), и се основава на формулировката на този член, която е в сила преди съдебното решение от 8 февруари 2005 г.

24. Тъй като производството е класифицирано, жалбоподателят не е могъл да получи копия от съдебните решения на Върховния административен съд. На 5 декември 2005 г. той иска от съда да издаде удостоверения, съдържащи диспозитива на решенията и посочване на предмета на делото. Председателят на петчленния състав, който разглежда делото, уважава искането и на 7 декември 2005 г. на жалбоподателя са издадени две удостоверения, едното във връзка с решението на тричленния състав и другото във връзка с решението на петчленния състав.

25. В същото време, на 7 ноември 2005 г., жалбоподателят иска възобновяване на производството.

26. С решение от 4 април 2006 г. (реш. № Я-63 от 4 април 2006 г. по адм. д. № С-108/2005 г., ВАС, петчл. с-в) Върховният административен съд отхвърля искането.

Г. Разсекретяване на съдебните решения на Върховния административен съд

27. На 30 август 2006 г. комисия, назначена от председателя на Върховния административен съд, разсекретява протоколите от заседанията пред тричленния и петчленния състав, както и техните решения. Той прави това чрез позоваване на чл. 50, ал. 3, т. 2 от Правилника за прилагане на Закона за защита на класифицираната информация от 2002 г., който предвижда, че нивото на класификация трябва да бъде променено, ако е определено неправилно.

II. ПРИЛОЖИМО ВЪТРЕШНО ПРАВО

A. Конституцията

2. Чл. 120 от Конституцията от 1991 г. гласи:

“1. Съдилищата осъществяват контрол за законност на актове и действия на административните органи.

2. Гражданите и юридическите лица могат да обжалват всички административни актове, които ги засягат освен изрично посочените със закон.”

Б. Закона за Министерството на вътрешните работи от 1997 г. и подзаконовите нормативни актове към него

29. Чл. 2, ал. 1 от Закона за Министерството на вътрешните работи от 1997 г. („Закона от 1997 г.”), който е в сила до края на април 2006 г., гласи, че дейностите на Министерството са обект на „граждански контрол [упражняван] от органите, предвидени в Конституцията и в този закон”.

30. Чл. 253, ал. 1, т. 5 от Закона гласи, че държавните служители в Министерството се освобождават от служба, ако са негодни да изпълняват своите задължения. Чл. 253, ал. 2 гласи, че непригодността за работа по смисъла на чл. 253, ал. 1, т. 5 се установява по начина, предвиден в Правилника за прилагане на закона. Заповедта за уволнение подлежи на съдебен контрол (чл. 258).

31. Чл. 251, ал. 1 от Правилника за прилагане на закона, който влиза в сила през септември 1998 г. и е отменен през юни 2006 г., уточнява, че непригодността по смисъла на чл. 253, ал. 1, т. 5 от Закона може да е резултат от: а) влизане в сила на присъда, с която е наложено наказание „лишаване от свобода”; б) невъзможност да изпълнява ефективно служебните си задължения, което е установено от вътрешноведомствена проверка; в) системност или повторност на дисциплинарни нарушения, ако не са налице основания за налагане на дисциплинарно наказание „уволнение”; г) незавършване на курса за първоначална професионална подготовка; д) неподаване на декларация за конфликт на интереси или несъвместимост, установена въз основа на такава декларация; е) психологична несъвместимост за работа в министерството, установена от Института по психология на МВР (чл. 251, ал. 1, т. 6); и ж) наказание лишаване от право да заема определена длъжност, наложено на съответното лице по наказателно дело.

32. На 5 март 2001 г. министърът на вътрешните работи издава инструкция № I-37 за „психологическия подбор и психологическите аспекти на оценката (повторния избор) на държавните служители (офицери, сержанти и цивилен персонал), наети от министерството”. Инструкцията е издадена на основание, *inter alia*, на чл. 171 от Правилника за прилагане на Закона от 1997 г., който предвижда, че психофизическата годност на служителите от МВР се проверява и оценява периодично при условия и по ред, определени от министъра (тази разпоредба е отменена през април 2003 г.). Чл. 6 от Инструкцията гласи, че тези оценки се извършват от Института по психология на МВР (вж. параграф 33 по-долу). Съгласно чл. 16 целта на психологическата оценка на персонала на Министерството е да се определи а) текущото им психическо състояние, б) намалена мотивация, поведенческа или емоционална неадекватност или обща деадаптация, които водят до ниска професионална ефективност, или в)

злоупотреба със служебно положение за финансова изгода. При извършване на оценката на персонала, заподозрян в злоупотреба със служебно положение, експертите на Института може да прибегват до тест на полиграф (чл. 17, ал. 3, б. „а”). Такива лица могат да бъдат подлагани на спорадични оценки с оглед защитата на Министерството от „служители, които са загубили своята физическа или емоционална стабилност или други професионални качества и [може] да причинят увреждане на себе си, на [Министерството] или на обществото чрез действия или бездействия” (чл. 19, ал. 1). Заключение на оценката може да бъде „психически годен за длъжността”, „психически негоден за длъжността” или „психически негоден за работа в Министерството на вътрешните работи” (чл. 24, ал. 3). Резултатите от оценката биха могли, *inter alia*, да послужат като основание за уволнение по чл. 253, ал. 1, т. 5 от Закона от 1997 г. и чл. 251, ал. 1, т. 6 от Правилника за прилагане на Закона (чл. 26, ал. 5). Заключение, че дадено лице е „психически негодно за работа в Министерството на вътрешните работи” е окончателно и не подлежи на обжалване (чл. 27, ал. 3).

33. Института по психология на МВР е създаден от правителството през февруари 1998 г. с цел извършване на първоначални и последващи психологически изследвания на служители на Министерството на вътрешните работи, изготвяне на психологически експертизи, както и обучение на персонала на Министерството (чл. 1 от Постановление № 25 от 2 февруари 1998 г. на Министерски съвет). По това време неговата структура и дейност са уредени от Правилник № I-263, издаден от министъра на вътрешните работи на 13 ноември 2001 г. (през месец май 2010 г. той е заменен от Правилник № I-1137). Неговият директор се назначава и освобождава от министъра.

34. В ранната си съдебна практика по чл. 253, ал. 1, т. 5 от Закона и чл. 251, ал. 1, т. 6 от Правилника Върховният административен съд постановява, че оценката на Института за психическата годност на едно лице за работа в Министерството не подлежи на съдебен контрол и не може да се оспори чрез никакви средства, и че заключението, че едно лице е психически негодно за работа в Министерството изисква министърът да уволни това лице (вж. реш. № 722 от 28 януари 2002 г. по адм. д. № 8056/2001 г., ВАС, петчл. с-в; реш. № 4441 от 5 септември 2002 г. по адм. д. № 10880/2001 г., ВАС, V о.; реш. № 2819 от 25 март 2003 г. по адм. д. № 11276/2002 г., ВАС, V о.; реш. № 11347 от 8 декември 2003 г. по адм. д. № 6483/2003 г., ВАС, V о.; реш. № 1745 от 26 февруари 2004 г. по адм. д. № 9591/2003 г., ВАС, V о.; реш. № 4093 от 5 май 2004 г. по адм. д. № 375/2004 г., ВАС, V о.; и реш. № 5890 от 22 юни 2004 г. по адм. д. № 1318/2004 г., ВАС, V о.).

35. През 2004 г. няколко лица подават жалба за отмяната на чл. 251, ал. 1, т. 6 (вж. параграф 31 по-горе). С решение от 8 февруари 2005 г., което влиза в сила на 18 февруари 2005 г. след публикуването му в

Държавен вестник (реш. № 1219 от 8 февруари 2005 г. по адм. д. № 4773/2004 г., ВАС, петчл. с-в, обн., ДВ, бр. 16 от 18 февруари 2005 г.), петчленен състав на Върховния административен съд частично уважава жалбата и решава да заличи текста „установена от Института по психология на МВР”. Той отбелязва, *inter alia*, че Институтът е на пряко подчинение на министъра, както и че неговите оценки за психическата годност на едно лице за работа в Министерството не са обект на никаква форма на контрол. Следователно няма гаранция, че при извършването на тези оценки експертите на Института няма да допуснат грешки, да злоупотребят с правомощията си или да лишат заинтересованите лица от правата им. Това е важно, защото ако експертите на Института оценят някой служител като психически негоден за работа в Министерството, министърът няма право на преценка и е длъжен да го уволни. Въпреки че съответният служител може да обжалва по съдебен ред заповедта на министъра, това обжалване ще бъде безсмислено, защото оценката, която формира основанието на заповедта на министъра, не е подлежи на съдебен контрол. Съдът признава, че наемането на служители на Министерството засяга националната сигурност. Въпреки това той посочва, че съображенията, свързани с националната сигурност, трябва да отстъпят пред правото на дадено лице по силата на чл. 120 от Конституцията (вж. параграф 28 по-горе) да обжалва всички административни решения, които засягат неговите права. Съдът заявява, че оценката на психическата годност на едно лице за работа в Министерството на вътрешните работи трябва да подлежи на „същия контрол за законосъобразност, [а именно] от няколко независими експерти и от съда, както е в случая на оценката на здравословното състояние [за целите на предоставяне на обезщетения за инвалидност]”. Следователно, доколкото предвижда, че Институтът по психология на МВР е единственият орган, упълномощен да оценява психическата годност за работа в Министерството, чл. 251, ал. 1, т. 6 противоречи на чл. 2 от Закона от 1997 г. (вж. параграф 29 по-горе) и на Закона за здравето от 2004 г. Освен това той противоречи на целта на закона.

36. След постановяването на това решение състав на Върховния административен съд постановява, че в резултат на частичната отмяна на чл. 251, ал. 1, т. 6 оценките на Института могат, дори ако предхождат по време отмяната, да бъдат подложени на съдебен контрол в рамките на производство за обжалване по съдебен ред на заповедта за уволнение (вж. реш. № 3483 от 18 април 2005 г. по адм. д. № 9378/2004 г., ВАС, V о.).

37. Други състави на съда обаче се придържат към старата съдебна практика, като приемат, че законосъобразността на уволненията, които предхождат влизането в сила на съдебното решение от 8 февруари

2005 г., следва да бъде преценявана с оглед на формулировката на чл. 251, ал. 1, т. 6 преди нейната частична отмяна, защото отмяната няма обратно действие (вж. реш. № 30 от 18 юли 2005 г. по адм. д. № С-27/2005 г., ВАС, петчл. с-в; реш. № 3949 от 12 април 2006 г. по адм. д. № 9213/2005 г., ВАС, VI о.; реш. № 401 от 10 януари 2006 г. по адм. д. № 5420/2005 г., ВАС, V о.; реш. № 4967 от 11 май 2006 г. по адм. д. № 7006/2005 г., ВАС, VI о.; № Я-9 от 11 януари 2007 г. по адм. д. № 3С-310/2006 г., ВАС, V о.; и № Я-23 от 7 февруари 2007 г. по адм. д. № 5С-312/2006 г., ВАС, петчл. с-в). В едно съдебно решение съставът заявява, че ефектът от това решение е да се даде възможност за оспорване на психологическата оценка на Института в случаите, когато уволнението се е случило след решението (вж. реш. № 6251 от 9 юни 2006 г. по адм. д. № 961/2006 г., ВАС, V о.).

38. Съставът на съда приема също, че заповедта даден служител да се яви на психологическа оценка е само подготвителен акт и сама по себе си не подлежи на съдебен контрол (вж. реш. № 7102 от 27 юни 2006 г. по адм. д. № 11119/2005 г., ВАС, V о.).

39. В редица съдебни решения, постановени между май 2005 г. и 2008 г. състави на съда постановяват, че процедурата за психологическа оценка е използвана за заобикаляне на правилата, уреждащи дисциплинарната отговорност, и на тази основа отменят заповедите за уволнение (вж. реш. № 4919 от 30 май 2005 г. по адм. д. № 10069/2004 г., ВАС, V о.; № 5385 от 10 юни 2005 г. по адм. д. № 8856/2004 г., ВАС, V о.; № 7449 от 27 юли 2005 г. по адм. д. № 6496/2004 г., ВАС, V о.; № 7450 от 27 юли 2005 г. по адм. д. № 11291/2004 г., ВАС, V о.; реш. № 10324 от 23 ноември 2005 г. по адм. д. № 9377/2004 г., ВАС, V о.; реш. № 1401 от 7 февруари 2006 г. по адм. д. № 6239/2005 г., ВАС, VI о.; реш. № 5215 от 16 май 2006 г. по адм. д. № 10715/2005 г., ВАС, V о.; реш. № 5216 от 16 май 2006 г. по адм. д. № 10717/2005 г., ВАС, V о.; реш. № 6787 от 21 юни 2006 г. по адм. д. № 11228/2005 г., ВАС, V о.; реш. № 7410 от 4 юли 2006 г. по адм. д. № 2367/2006 г., ВАС, V о.; реш. № 7449 от 5 юли 2006 г. по адм. д. № 12068/2005 г., ВАС, V о.; и реш. № 7505 от 5 юли 2006 г. по адм. д. № 10746/2005 г., ВАС, V о.; и реш. № 2819 от 12 март 2008 г. по адм. д. № 8881/2007 г., ВАС, III о.). В някои от тези дела съставите на съда постановяват също, че доколкото е предвидено, че психологическата оценка може да определи дали служителят е злоупотребил със служебното си положение за финансова печалба, Инструкция № I-37 (вж. параграф 32 по-горе) противоречи на закона: психическата годност за работа не трябва да се бърка с извършването на дисциплинарни нарушения (вж. реш. № 7724 от 11 юли 2006 г. по адм. д. № 3038/2006 г., ВАС, V о., и реш. № 7726 от 11 юли 2006 г. по адм. д. № 772/2006 г., ВАС, V о.).

В. Закона за Министерството на вътрешните работи от 2006 г. и подзаконовите нормативни актове към него

40. Чл. 245, ал. 1, т. 3 от Закона за Министерството на вътрешните работи от 2006 г. („Закона от 2006 г.“, който заменя Закона от 1997 г. през май 2006 г.) предвижда, че трябва да бъде прекратено служебното правоотношение на държавен служител в МВР по здравословни причини – при невъзможност да изпълнява възложената му работа поради болест, довела до трайна неработоспособност, или по здравни противопоказания.

41. Чл. 245, ал. 3 (до края на 2010 г. чл. 245, ал. 2) от Закона от 2006 г. предвижда, че обстоятелствата по чл. 245, ал. 1, т. 3 се оценяват от Централната експертна лекарска комисия, чиято оценка може да бъде оспорена пред Административния съд – град София. Чл. 259, ал. 1 от Правилника за прилагане на закона, приет през юни 2006 г., посочва, че тази комисия е към Медицинския институт на Министерството на вътрешните работи.

42. Когато разглеждат жалби срещу заповеди за уволнение, издадени на основание на чл. 245, ал. 1, т. 3, някои състави на Върховния административен съд заемат позицията, че оценката дали дадено лице е подходящо за работа в Министерството на вътрешните работи не подлежи на съдебен контрол в рамките на производството, насочено срещу заповедта за уволнение (вж. реш. № 7170 от 16 юни 2008 г. по адм. д. № 12426/2007 г., ВАС, III о.; реш. № 11138 от 27 октомври 2008 г. по адм. д. № 5095/2008 г., ВАС, III о.; and реш. № 2289 от 19 февруари 2009 г. по адм. д. № 15361/2008 г., ВАС, петчл. с-в). Друг състав обаче разглежда валидността на тази оценка, като се позовава на заключенията на медицинската експертиза от вещи лица, назначена в хода на съдебното производство по обжалване на заповедта за уволнение (вж. реш. № 8940 от 6 юли 2009 г. по адм. д. № 5836/2009 г., ВАС, петчл. с-в).

43. Административните съдилища няколко пъти разглеждат жалби, насочени директно срещу оценки на горепосочената Централна експертна лекарска комисия. В тези производства те търсят помощта на медицински вещи лица и вземат предвид становищата на тези експерти (вж. реш. № 8753 от 1 юли 2009 г. по адм. д. № 5224/2009 г., ВАС, VI о.; реш. № 3468 от 22 юни 2012 г. по адм. д. № 7227/2011 г., АССГ; и реш. № 4214 от 19 юли 2012 г. по адм. д. № 3664/2012 г., АССГ).

ПРАВОТО

I. ТВЪРДЯНИ НАРУШЕНИЯ НА ЧЛ. 6 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

44. Жалбоподателят се оплаква на основание чл. 13 от Конвенцията, че Върховният административен съд е отказал да упражни контрол на валидността на оценката на неговата психическа годност за работа. Той също така се оплаква на основание чл. 6, ал. 1 от Конвенцията, че в резултат от класификацията на производството Върховният административен съд не е постановил решенията си публично и не е било позволено на жалбоподателя да си направи копия от тях. На последно място, той се оплаква на основание чл. 6, ал. 1 от Конвенцията, че когато разглежда неговото дело, Върховният административен съд пренебрегва собственото си решение от 8 февруари 2005 г.

45. Съдът отбелязва, че изискванията на чл. 13 от Конвенцията са по-малко строги и в такива ситуации се поглъщат от тези на чл. 6, ал. 1 (вж., наред с други, *Василеску срещу Румъния (Vasilescu v. Romania)*, 22 май 1998 г., § 43, Доклади за присъди и решения 1998-III). Поради това той счита, че горните оплаквания следва да бъдат разгледани единствено с оглед на последната разпоредба, която гласи, доколкото е приложима:

„Всяко лице, при решаването на правен спор относно неговите граждански права и задължения ... има право на справедливо ... гледане на неговото дело ... от независим и безпристрастен съд, създаден в съответствие със закона. Съдебното решение се обявява публично ...”

A. Становищата на страните

1. Правителството

46. Правителството твърди, че жалбоподателят се е ползвал с пълен достъп до съд. Той е могъл да оспори заповедта за неговото уволнение и Върховният административен съд, в рамките на своята компетентност, се е произнесъл по законосъобразността на тази заповед. Психологическата оценка в подкрепа на заповедта за уволнение не е била предмет на процедурата по съдебно обжалване. Тя не е административно решение и сама по себе си не може да бъде оспорена по съдебен ред. Органът, който е направил оценката – Институтът по психология на Министерството на вътрешните работи, е специализиран орган, чиито задачи включват оценка въз основа на набор от критерии, посочени в Инструкция № I-37 от 5 март 2001 г., на психическата годност на служителите на Министерството. Поради това оценките му не подлежат на съдебен контрол. След като

Институтът оцени даден служител като психически негоден за работа, министърът няма право на преценка и е длъжен да прекрати правоотношението с това лице. Върховният административен съд установява, че в случая на жалбоподателя е следвана процедурата, уреждаща начина, по който следва да се извърши оценката, че Институтът оценява жалбоподателя като психически негоден за работа, както и че в резултат на това министърът, чрез мотивирано решение, освобождава жалбоподателя от поста му. Правителството също така обръща внимание на констатацията на Съда по делото *Vilho Eskelinen и други срещу Финландия (Vilho Eskelinen and Others v. Finland)* ([ГК], № 63235/00, § 62, ЕСПЧ 2007-II), че заключението му относно приложимостта на чл. 6 от Конвенцията по отношение на производство, касаещо наемането на работа на държавни служители, не засяга въпроса как различните гаранциите на този член трябва да се прилагат в такива производства.

47. По-нататък правителството твърди, че решенията на Върховния административен съд по делото на жалбоподателя не са в противоречие с решението му от 8 февруари 2005 г. Това решение не е приложимо към делото на жалбоподателя, тъй като то е постановено след уволнението му, а по силата на общия принцип в българското право то не може да има обратно действие. Нещо повече, в това решение Върховният административен съд приема, че Институтът по психология на Министерството на вътрешните работи не трябва да бъде единствения орган, компетентен да оцени психическата годност на служителите на Министерството. В тази връзка правителството посочва, че жалбоподателят не се е опитал да представи пред Върховния административен съд друга оценка на психическата си пригодност за работа. Поради това е спекулативно да оспорва заключенията на оценката.

48. Накрая правителството твърди, че с оглед предмета на производството се е оказало необходимо то да бъде класифицирано. То обаче посочва, че жалбоподателят е бил в състояние да прочете решенията на Върховния административен съд по неговото дело и да получи удостоверения, съдържащи диспозитива на решенията и откъси от техните мотиви. Той също така е бил в състояние да упражни в пълнота правото си на обжалване. При тези обстоятелства не може да се каже, че класификацията на производството го лишава от справедлив съдебен процес. На 30 август 2006 г. решенията са разсекретени.

2. Жалбоподателят

49. Жалбоподателят твърди, че макар да е бил в състояние да обжалва по съдебен ред заповедта за уволнението си, това обжалване не е било ефективно, тъй като Върховният административен съд е

отказал да упражни контрол над психологическата оценка, която е причина за заповедта. При тези обстоятелства обжалването на заповедта е безсмислено. Жалбоподателят посочва, че оценката е извършена от експерти, които са подчинени на министъра на вътрешните работи, а това повдига съмнения относно тяхната безпристрастност и обективност. В този смисъл той се позовава на мотивите, изложени от Върховния административен съд в решението му от 8 февруари 2005 г., и твърди, че съдебните състави, които решават неговото дело, би трябвало да вземат предвид тези мотиви. Жалбоподателят твърди още, че Инstrukция № I-37, която урежда начина, по който се извършва оценката, не е публикувана в Държавен вестник и следователно не е влязла в сила към съответния момент. Това означава, че заповедта за уволнението му е незаконосъобразна. Нейната незаконосъобразност произтича също и от факта, че жалбоподателят, в нарушение на приложимите разпоредби, е подложен на психологическата оценка по време на отпуск по болест. На последно място той твърди, че Върховният административен съд не е приложил правилно приложимите правила на материалното и процесуалното право.

Б. Преценката на Съда

1. Допустимост

50. Съдът счита, че оплакванията не са явно необосновани по смисъла на чл. 35, ал. 3, б. „а” от Конвенцията, нито са недопустими на други основания. Следователно те трябва да бъдат обявени за допустими.

2. По същество

(а) Приложимост на чл. 6, ал. 1 от Конвенцията

51. За да бъде приложен чл. 6, ал. 1 от Конвенцията в гражданско-правния му аспект, трябва да има истински и сериозен спор за право, което най-малкото може да се твърди, че е признато в националното законодателство. Спорът може да се отнася не само за действителното съществуване на правото, но също така и за неговия обхват и начина на упражняването му. Освен това резултатите от производството трябва да бъдат от директно решаващо значение за това право (вж., наред с много други източници, *Ефендиева срещу Азербайджан (Efendiyeva v. Azerbaijan)*, № 31556/03, § 39, 25 октомври 2007 г.).

52. В конкретния случай е безспорно, че е имало спор за права, признати съгласно българското право – правото на дадено лице да не бъде несправедливо уволнено, че спорът е истински и сериозен, и че

изходът от производството пред Върховния административен съд е пряко решаващ за въпросното право (обратното по делото *Чавайда срещу Словакия (Čavajda v. Slovakia)*, № 65416/01, §§ 61 – 64, 14 октомври 2008 г.). Фактът, че спорът се върти около въпроса дали жалбоподателят е психически годен за работа в Министерството на вътрешните работи, не оборва това заключение (вж. *Стефан срещу Обединеното кралство (Stefan v. the United Kingdom)*, № 29419/95, Решение на Комисията от 9 декември 1997 г., непубликувано).

53. Остава да се установи дали това право може да се характеризира като „гражданско” по смисъла на чл. 6, ал. 1 от Конвенцията. В тази връзка следва да се отбележи, че жалбоподателят е бил държавен служител, заемащ длъжност в Национална дирекция „Сигурност” в Министерството на вътрешните работи, и че спорът, който той иска да бъде разрешен в хода на производството, заведено пред Върховния административен съд, касае законността на уволнението му от този пост (вж. параграфи 6 и 16 по-горе).

54. В решението си по делото *Вилхо Ескелинен и други* (цитирано по-горе, § 62) Голямата камера на Съда установява нов критерий по отношение на приложимостта на чл. 6, ал. 1 от Конвенцията за спорове, свързани с наемането на работа на държавните служители. Тя постановява, че тази разпоредба се прилага в своя гражданско-правен аспект за всички спорове, свързани с държавни служители, освен ако а) националното законодателство на съответната държава изрично изключва достъпа до съд за поста или категорията на въпросния служител, и б) това изключване е оправдано по обективни причини. Ако националното законодателство не забранява достъпа до съд, Съдът не трябва да се спира на втория критерий (вж. *Рижамадзе срещу Грузия (Rizhamadze v. Georgia)*, № 2745/03, §§ 27 – 28, 31 юли 2007 г.; *Ефендиева*, цитирано по-горе, § 41; и *Ромуалд Козловски срещу Полша (Romuald Kozłowski v. Poland)*, № 46601/06, § 24, 20 януари 2009 г.).

55. В настоящия случай българското законодателство изрично допуска съдебен контрол на освобождаването на служители, наети от Министерството на вътрешните работи (вж. параграф 30 по-горе, в края), и жалбата на жалбоподателя срещу заповедта за уволнението му в действителност е разгледана от Върховния административен съд (вж. параграфи 21 и 23 по-горе). От това следва, че чл. 6, ал. 1 от Конвенцията в своя гражданско-правен аспект е приложим по отношение на производството пред този съд (вж. *Редка срещу Украйна (Redka v. Ukraine)*, № 17788/02, § 25, 21 юни 2007 г.; *Чукас срещу Украйна (Chukhas v. Ukraine)*, № 4078/03, § 20, 12 юли 2007 г.; *Бландо срещу Франция (Blandeau v. France)*, № 9090/06, § 21, 10 юли 2008 г.; *Йордан Йорданов и други срещу България (Jordan Jordanov and Others v. Bulgaria)*, № 23530/02, § 44, 2 юли 2009 г.; и *Ваняк срещу Хърватия*

(*Vanjak v. Croatia*), № 29889/04, §§ 32 – 33, 14 януари 2010 г.). Фактът, че производството се отнася до уволнението на жалбоподателя от поста му, а не до въпрос, свързан с неговата заплата, надбавки или други подобни права, не променя това заключение (вж. *Цветкович срещу Сърбия (Cvetković v. Serbia)*, № 17271/04, § 38, 10 юни 2008 г.; *Ромулд Козловски*, цитирано по-горе, § 24; и *Байер срещу Германия (Bayer v. Germany)*, № 8453/04, §§ 38 – 39, 16 юли 2009 г.).

(б) Спазване на чл. 6, ал. 1 от Конвенцията

(i) Обхват на компетентността на Върховния административен съд

56. Следва да се отбележи още в началото, че съгласно чл. 19 от Конвенцията задължението на Съда е да осигури спазването на задълженията, поети от договарящите се страни по Конвенцията. Съдът не е апелативен съд по отношение на националните съдилища (вж. като скорошен източник *Йорданова и Тошев срещу България (Yordanova and Toshev v. Bulgaria)*, № 5126/05, § 65, 2 октомври 2012 г.) и не е негова роля да разглежда фактическите или правни грешки, които се твърди, че са извършени от тези съдилища, освен ако и доколкото те нарушават права и свободи, защитени от Конвенцията (вж., наред с много други източници, *Чос срещу Унгария (Csósz v. Hungary)*, № 34418/04, § 33, 29 януари 2008 г.). От това следва, че Съдът не може да определи дали освобождаването на жалбоподателя от поста му е законосъобразно, или дали решенията на Върховния административен съд във връзка с това уволнение са правилни от гледна точка на българското законодателство. Задачата на Съда се ограничава до проверка дали производството пред Върховния административен съд е в съответствие с изискванията на чл. 6, ал. 1 от Конвенцията.

57. Въпреки че по делото *Вилхо Ескелинен и други* Съдът намира, че този член по принцип е приложим спрямо споровете относно наемане на работа на държавни служители, той постановява още, че този извод не засяга въпроса как различните гаранции на тази разпоредба – например, обхвата на прегледа, който се изисква от националните съдилища – трябва да се прилагат при такива спорове (вж. *Вилхо Ескелинен и други*, цитирано по-горе, § 64). Една от тези гаранции по делата, касаещи решаването на правен спор относно граждански права и задължения, е че „съдът”, разглеждащ делото, трябва да е компетентен да разгледа всички фактически и правни въпроси, свързани със спора (вж. *Тера Вонинген Б. В. срещу Нидерландия (Terra Woningen B.V. v. the Netherlands)*, 17 декември 1996 г., Доклади 1996-VI, § 52; *Шеврол срещу Франция (Chevrol v. France)*, № 49636/99, § 77, ЕСПЧ 2003-III; *И. Д. срещу България (I.D. v. Bulgaria)*, № 43578/98, § 45, 28 април 2005 г.; *Кепитъл Банк АД срещу България (Capital Bank*

AD v. Bulgaria), № 49429/99, § 98, 24 ноември 2005 г.; *Кредитен съюз Приа и други срещу Чешката република (Družstevní záložna Pria and Others v. the Czech Republic)*, № 72034/01, § 107, 31 юли 2008 г. и *Пютер срещу България (Putter v. Bulgaria)*, № 38780/02, § 47, 2 декември 2010 г.). Основният въпрос в настоящия случай е дали това изискване се прилага също и безусловно по отношение на спорове, засягащи психическата годност за работа на държавен служител в Дирекцията за национална сигурност в Министерство на вътрешните работи.

58. При извършване на този преглед Съдът трябва да вземе предвид факта, че при уволнението на жалбоподателя от поста му министърът на вътрешните работи не е упражнявал право на преценка. Съгласно условията на чл. 253, ал. 1, т. 5 от Закона от 1997 г. и чл. 251, ал. 1, т. 6 Правилника за прилагането му, както последователно са тълкувани от Върховния административен съд (вж. параграфи 30, 31, 34 и 35 по-горе), министърът е длъжен да уволни служител, за който Институтът по психология на Министерството е удостоверил, че е психически негоден за работа в МВР. Правителството потвърждава това в своето становище (вж. параграф 46 по-горе). Следователно настоящото дело не касае степента на контрол, който националните съдилища трябва да упражняват върху осъществяването на административното право на преценка (обратното по делото *Цумтобел срещу Австрия (Zumtobel v. Austria)*, 21 септември 1993 г., § 32, серия А, № 268-А; *Ортенберг срещу Австрия (Ortenberg v. Austria)*, 25 ноември 1994 г., §§ 33 – 34, серия А № 295-Б; *Фишер срещу Австрия (Fischer v. Austria)*, 26 април 1995 г., § 34, серия А, № 312; *Брайън срещу Обединеното кралство (Bryan v. the United Kingdom)*, 22 ноември 1995 г., §§ 44 – 47, серия А № 335-А; *Потоцка и други срещу Полша (Potocka and Others v. Poland)*, № 33776/96, §§ 54 – 58, ECHR 2001-Х; *Кромптън срещу Обединеното кралство (Crompton v. the United Kingdom)*, № 42509/05, §§ 77 – 78, 27 октомври 2009 г.).

59. Законосъобразността или незаконосъобразността на уволнението на жалбоподателя от поста му изцяло е предопределена от сертифицирането му като психически негоден за работа в Министерството на вътрешните работи. Няма нищо грешно в това, че оценката се извършва от експерт, нает от Института по психология на Министерството (вж., *mutatis mutandis*, *Стефан*, цитирано по-горе). Чл. 6, ал. 1 от Конвенцията не забранява на националните съдилища да се позовават на експертни становища, изготвени от специализирани органи, при разрешаване на споровете, с които са сезирани, когато това се налага от естеството на разглежданите спорни въпроси (виж *Чос*, цитирано по-горе, § 34). Въпреки това мотивите на тричленния и петчленния състави на Върховния административен съд показват, че те не просто са взели предвид оценката, извършена от Института, но

смятат себе си обвързани от нея и отказват да я контролират по какъвто и да е начин (вж. параграфи 21 и 23 по-горе, както и обратното по делото *Стефан*, цитирано по-горе). Тези решения са изцяло в съответствие със съдебната практика на Върховния административен съд, предхождаща решението му от 8 февруари 2005 г., с което той частично отменя чл. 251, ал. 1, т. 6 от Правилника за прилагане на Закона от 1997 г. В съдебната си практика този съд постоянно поддържа, че оценките на Института не подлежат на съдебен контрол и не могат да се оспорват чрез никакви средства (вж. параграф 34 по-горе). Настоящият Съд от своя страна установява, че позовавайки се своята изключителна зависимост от тази оценка по делото на жалбоподателя, Върховният административен съд е отказал самостоятелно да разгледа въпрос, който е от решаващо значение за решаването на делото, и по този начин се е лишил от компетентност да разгледа спора, с който е сезиран (вж., *mutatis mutandis*, *И. Д. срещу България*, цитирано по-горе, § 50).

60. От това следва, че условията, предвидени в чл. 6, ал. 1, са изпълнени, само ако оценката на Института е направена в съответствие с изискванията на тази разпоредба (вж., *mutatis mutandis*, *Обермайер срещу Австрия (Obermeier v. Austria)*, 28 юни 1990 г., § 70, серия А, № 179; *И. Д. срещу България*, цитирано по-горе, § 51; и *Кепитъл Банк АД*, цитирано по-горе, § 102). Според Съда производството пред Института не може да се разглежда като отговарящо на изискванията на тази разпоредба. Институтът е експертен орган на пряко подчинение на министъра на вътрешните работи (вж. параграф 33 по-горе), а жалбоподателят просто е подложен на психологически тестове в Института, чиито резултати не са му съобщени (вж. параграфи 11 и 12 по-горе).

61. Следователно Съдът трябва да разгледа дали преценката на Института сама по себе си е била обект на пряк контрол от съда (вж., *mutatis mutandis*, *Обермайер*, § 70; *И. Д. срещу България*, § 53; и *Кепитъл Банк АД*, § 104, всички цитирани по-горе). Това очевидно не е така – Върховният административен съд изрично е посочил, че тези оценки не са обект на никаква форма на контрол (вж. параграфи 34 и 35 по-горе).

62. Не е представена обосновка за тази ситуация. Вярно е, че жалбоподателят е имал чин майор в Дирекцията за национална сигурност в Министерството на вътрешните работи и че неговите задължения са свързани със събирането и обработката на разузнавателни данни (вж. параграф 6 по-горе). Вярно е също така, че настоящият Съд, макар и в различни контексти, е приел, че законните съображения за национална сигурност могат да обосноват ограничения на правата, залегнали в чл. 6, ал. 1 от Конвенцията (вж. *Тинъли и синове ООД и други и Макелдъф и други срещу Обединеното кралство*

(*Tinnelly & Sons Ltd and Others and McElduff and Others v. the United Kingdom*), 10 юли 1998 г., § 76, Доклади 1998-IV; *Роуи и Дейвис срещу Обединеното кралство (Rowe and Davis v. the United Kingdom)* [ГК], № 28901/95, § 61, ЕСПЧ 2000-II; *П. Г. и Дж. Х. срещу Обединеното кралство (P.G. and J.H. v. the United Kingdom)*, № 44787/98, § 68, ЕСПЧ 2001-IX; *Дивени срещу Обединеното кралство (Devenney v. the United Kingdom)*, № 24265/94, § 26, 19 март 2002 г.; и *Датекин и други срещу Турция (Dağtekin and Others v. Turkey)*, № 70516/01, § 34, 13 декември 2007 г.). Въпреки това нито Върховният административен съд в мотивите си, нито правителството в становищата си се опитват да оправдаят този отказ на достъп до съд с подходяща компетентност, със съображения за легитимност на преследваната цел или пропорционалност. Трябва да се отбележи в тази връзка, че по други дела Върховният административен съд е постановявал, че оценката на психическата годност за работа, която води до уволнението на служител на Министерството на вътрешните работи, трябва да подлежи на съдебен контрол, дори и ако е свързана с националната сигурност, и че през май 2006 г. законът е променен, за да се осигури пряк съдебен контрол на оценките за психическа годност на всички служители на Министерството (вж. параграфи 35, 36 и 40 – 43 по-горе и, *mutatis mutandis*, *Михайлов срещу България (Mihailov v. Bulgaria)*, № 52367/99, § 38, 21 юли 2005 г.).

63. Ето защо е налице нарушение на чл. 6, ал. 1 от Конвенцията на това основание.

(ii) *Липса на публично обявяване на решенията на Върховния административен съд*

64. Публичният характер на производството пред органите на съдебната власт, посочен в чл. 6, ал. 1 от Конвенцията, защитава страните по делото срещу тайно правораздаване без обществен контрол. Това е също и един от начините, по които може да бъде поддържано доверието в по-горестоящите и по-долустоящите съдилища. Чрез осигуряване на видимост на правораздаването публичността спомага за постигането на целта на чл. 6, ал. 1, а именно справедлив съдебен процес, осигуряването на който е един от основните принципи на всяко демократично общество по смисъла на Конвенцията (вж. *Прето и други срещу Италия (Pretto and Others v. Italy)*, 8 декември 1983 г., § 21, серия А, № 71, и *Аксен срещу Германия (Axen v. Germany)*, 8 декември 1983 г., § 25, серия А, № 72). Тези принципи се прилагат както за открития характер на съдебните заседания, така и за публичното произнасяне на решенията, и имат една и съща цел (вж. *Вернер срещу Австрия (Werner v. Austria)*, 24 ноември 1997 г., § 54, Доклади 1997-VII).

65. Следва обаче да се подчертае, че макар и свързано с общото изискване за справедливост, изискването на чл. 6, ал. 1 за публично обявяване на решението има самостоятелно значение. Поради това не може да се разглежда като определящ фактът, че жалбоподателят е бил в състояние да получи достъп до съдебни решения по делото му в секретариата на Върховния административен съд и да упражни правото си на обжалване. Това, което има значение в крайна сметка, е дали тези решения в някаква форма са станали достояние на обществеността.

66. Това изискване не може да се разглежда като обект на подразбиращо се ограничение (вж. *Кембъл и Фел срещу Обединеното кралство (Campbell and Fell v. the United Kingdom)*, 28 юни 1984 г., § 90, серия А, № 80). Съдът все пак го прилага с известна гъвкавост (вж. *Велке и Биалек срещу Полша (Welke and Bialek v. Poland)*, № 15924/05, § 83, 1 март 2011 г.). Така например, формата на публичност, дадена на „съдебното решение” по силата на националното законодателство на ответната държава, трябва да се преценява в светлината на особеностите на въпросното производство в неговата цялост, както и чрез позоваване на обекта и целта на чл. 6, ал. 1 (вж. *Прето и други*, цитирано по-горе, § 26; *Аксен*, цитирано по-горе, § 31; *Сутер срещу Швейцария (Sutter v. Switzerland)*, 22 февруари 1984 г., § 33 в края, серия А, № 74; *Вернер*, цитирано по-горе, § 55 в самото начало; *В. и П. срещу Обединеното кралство (V. and P. v. the United Kingdom)*, № 36337/97 и № 35974/97, § 45, ЕСПЧ 2001-III; и *Рякиб Бирюков срещу Русия (Ryakib Biryukov v. Russia)*, № 14810/02, § 32, ЕСПЧ 2008). Обобщение на редица дела, които касаят този въпрос, може да се намери в параграфи 33 – 36 от решението на Съда по делото *Рякиб Бирюков* (цитирано по-горе).

67. В настоящия случай, като резултат от класификацията на производството, решенията на тричленния и петчленния състави на Върховния административен съд не са постановени публично. В допълнение, материалите по делото – включително тези съдебни решения – не са достъпни за обществеността и жалбоподателят не е бил в състояние да получи копия от тях (вж. параграфи 17 и 24 по-горе). Решенията са разсекретени на 30 август 2006 г., повече от година и три месеца след приключване на производството, очевидно въз основа на това, че са били неправилно класифицирани (вж. параграф 27 по-горе).

68. Не е задача на настоящия Съд да определи дали класификацията на делото на жалбоподателя е, или не е правилна от гледна точка на българското законодателство. Той просто отбелязва, че на решенията на Върховния административен съд не е дадена никаква форма на публичност в продължение на значителен период от време, както и че не е изложено убедително оправдание на тази ситуация.

69. Следва да се отбележи в тази връзка, че по дело, отнасящо се за експулсиране на основания, свързани с националната сигурност, настоящият Съд е приел, че пълното скриване от обществеността на съдебното решение в неговата цялост не би могло да се счита за оправдано. Той подчертава, че публичността на съдебните решения е насочена към осигуряване на контрол на съдебната система от страна на обществеността и представлява основна защита срещу произвол. Посочва още, че дори и в делата, които безспорно са свързани с националната сигурност, като например тези, свързани с терористични дейности, някои държави-членки са избрали да се класифицират само онези части от съдебните решения, чието разкриване би застрашило националната сигурност или безопасността на другите, като по този начин илюстрират, че съществуват техники, които биха могли да отговорят на легитимните опасения за сигурността без напълно да отричат основните процедурни гаранции като публичността на съдебните решения (вж. *Раза срещу България*, № 31465/08, § 53, 11 февруари 2010 г.).

70. Ето защо е налице нарушение на чл. 6, ал. 1 от Конвенцията и на това основание.

II. ПРИЛОЖЕНИЕ НА ЧЛ. 41 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

3. Чл. 41 от Конвенцията гласи:

„Ако Съдът установи нарушение на Конвенцията или на Протоколите към нея и ако вътрешното право на съответната Висококодоговаряща страна допуска само частично обезщетение, Съдът, ако е необходимо, постановява предоставянето на справедливо обезщетение на потърпевщата страна.”

A. Вреди

72. Жалбоподателят претендира 121 000 български лева (BGN) (61 866,32 евро (EUR)) обезщетение за имуществени вреди. Той твърди, че това е възнаграждението, което би получил за периода между 13 август 2003 и 30 октомври 2010 г., ако не е бил незаконно уволнен от поста си. Той претендира още и 10 000 евро за страданието, унижението и увреждането на репутацията му, които са резултат от неговото уволнение, както и за страха, че няма да е в състояние да се грижи за семейството си.

73. Правителството твърди, че претенцията за имуществени вреди е спекулативна. Не е сигурно дали жалбоподателят е щял да продължи да работи за Министерството на вътрешните работи през периода, за който той претендира изгубено възнаграждение. Нещо повече, не съществува пряка причинно-следствена връзка между нарушението на Конвенцията и твърдените вреди. По-нататък правителството твърди,

че претенцията по отношение на неимуществените вреди е прекомерна. Въпреки че уволнението на жалбоподателя от поста му вероятно е породило отрицателни емоции, те едва ли са в степен, която да даде основание за присъждане на обезщетение. Установяването на нарушение би било достатъчно справедливо обезщетение за неимуществени вреди, претърпени от жалбоподателя.

74. Съдът не счита, че е налице достатъчна причинно-следствена връзка между нарушенията на чл. 6, ал. 1 от Конвенцията, установени по настоящото дело, и твърдените имуществени вреди. Той не би могъл да предвиди какъв би бил резултатът от производството по съдебно обжалване, ако нарушението по отношение обхвата на компетентността на Върховния административен съд не се беше случило (вж., *mutatis mutandis*, *Тера Вонинген Б. В.*, цитирано по-горе, § 61; *Финдли срещу Обединеното кралство (Findlay v. the United Kingdom)*, 25 февруари 1997 г., § 85, Доклади 1997-I; *Шеврол*, цитирано по-горе, § 89 в самото начало; *Кепитъл Банк АД*, цитирано по-горе, § 144; и *Харабин срещу Словакия (Harabin v. Slovakia)*, № 58688/11, § 176, 20 ноември 2012 г.). Същото важи и за нарушението във връзка с липсата на публично обявяване на решенията на Върховния административен съд (вж. *Вернер*, цитирано по-горе, § 72). Следователно не може да бъде присъдено обезщетение по този иск.

75. От друга страна, Съдът намира, че жалбоподателят е претърпял неимуществени вреди вследствие на нарушенията на чл. 6, ал. 1 от Конвенцията, установени по настоящото дело (вж. *И. Д. срещу България*, цитирано по-горе, § 59). Следователно, произнасяйки се по справедливост, Съдът присъжда на жалбоподателя 1 500 евро, заедно с всички данъци, които могат да бъдат дължими върху тази сума.

76. Освен това следва да се отбележи, че едно съдебно решение, в което Съдът констатира нарушение на Конвенцията или на протоколите към нея, налага на ответната държава правното задължение не само да заплати на съответните лица сумите, присъдени като справедливо обезщетение, но също така и да избере, под надзора на Комитета на министрите, общите и/или, ако е подходящо, индивидуални мерки, които да бъдат приети във вътрешния правов ред, за да се сложи край на нарушението и за отстраняване, доколкото е възможно, на неговите ефекти (вж. скорошното решение по делото *Станев срещу България [ГК]*, № 36760/06, § 254, ЕСПЧ 2012). Най-подходящата форма на обезщетение в случаите, когато жалбоподателят не е имал достъп до съд в нарушение на чл. 6, ал. 1 от Конвенцията, по принцип е своевременно да се възобнови производството и делото да бъде повторно разгледано в съответствие с всички изисквания за справедлив съдебен процес (вж., наред с други източници, *Янакиев срещу България*, № 40476/98, § 90, 10 август 2006 г.).

Б. Разноски

4. Жалбоподателят не подава иск за разноски.

В. Лихва за забава

5. Съдът счита за подходящо лихвата за забава да бъде изчислена на основата на пределния лихвен процент по заеми на Европейската централна банка, с добавени три процентни пункта.

**ПО ИЗЛОЖЕНИТЕ СЪОБРАЖЕНИЯ СЪДЪТ
ЕДИНОДУШНО:**

1. *Обявява* за допустима останалата част от жалбата;
2. *Постановява*, че е налице нарушение на чл. 6, ал. 1 от Конвенцията, тъй като Върховният административен съд отказва да упражни контрол над оценката за психическата годност за работа на жалбоподателя;
3. *Постановява*, че е налице нарушение на чл. 6, ал. 1 от Конвенцията, тъй като Върховният административен съд не осигурява никаква форма на публичност на решенията си по делото на жалбоподателя;
4. *Постановява*
 - (а) ответната държава да заплати на жалбоподателя в срок от три месеца от датата на влизане в сила на съдебното решение в съответствие с чл. 44, ал. 2 от Конвенцията сумата от EUR 1 500 (хиляда и петстотин евро) в ледова равностойност към датата на плащането за неимуществени вреди, заедно с всички данъци, които могат да бъдат дължими върху тази сума;
 - (б) след изтичане на горецитирания тримесечен срок до извършване на плащането ще бъде дължима обикновена лихва върху горната сума в размер, равен на пределния лихвен процент по заеми на Европейската централна банка за периода на забава, с добавени три процентни пункта;
5. *Отхвърля* останалата част от иска на жалбоподателя за справедливо обезщетение.

Изготвено на английски език и оповестено в писмен вид на 16 април 2013 г. в съответствие с чл. 77, ал. 2 и 3 от Правилника на Съда.

Лорънс Ърли
Секретар на Отделението

Инета Цимеле
Председател